

Põhjamaade Ministrite Nõukogu rändekonverents: peame kasvatama Eesti tudengite hulka, kel välismaal õppimise kogemus

29. märtsil Kumus toimuva rändekonverentsi avas siseminister **Katri Raik**, kes nentis, et Eesti on väikeriigina õpirände teemadel pigem konservatiivne, kuid aktiivselt tegeletakse nii välistudengite kohanemisprogrammiga kui ka üliõpilastele eesti keele õpetamisega. Tartu Ülikooli prorektor **Aune Valk** selgitas, miks ülikool on tegeleenud ingliskeelsete õppekavade loomisega ning rõhutas, et oluliseks väljakutseks on Eesti tudengite lühiajalise õpirände kasvatamine. Soome Migratsiooniinstituudi juht **Tuomas Martikainen** kirjeldas rändetrende maailmas. Ta nentis, et kuigi rännet on väga keeruline ennustada avaldavad olulisemat mõju sellele üleilmne rahvastiku kasv, linnastumine ja kliimamuutused.

Siseminister Raik sõnas, et enamus siinsetest välistudengitest on pärit Soomest, Ukrainast või Venemaalt, neile järgnevad väiksema tudengite hulgaga Nigeeria, Bangladesh ja India. „Pooled siia tulnud välistudengitest on magistri- või doktoriõppes ja ainult 20% neist jääb pärast õpingute lõpetamist siia. On see piisav hulk või on seda vähe? Need on haritud inimesed, keda meie ühiskond meie tänases demograafilises olukorras vajab,“ rääkis ta ja püstitas küsimuse, mida me saaksime teha, et rohkem siin kõrghariduse saanud inimestest valiks oma töö- ja elukohaks Eesti.

Aune Valk sõnas, et ehkki viimastel aastatel on välistudengite hulk Tartu Ülikoolis kiiresti kasvanud, sama kiiret kasvu lähitulevikus ei paista. „Esimene ja peamine põhjus selleks, miks Tartu Ülikool ingliskeelseid õppekavasid loob on fakt, et vajame rahvusvahelist õpikeskkonda oma kodus, kuna enamus meie enda üliõpilasi, ei käi õpingute jooksul välismaal. Samuti leidub meil Eestis palju unikaalset teadmist, mida maailmaga jagada. Heaks näiteks on Tartu Ülikooli semiootikaõpe, kuhu tullakse kõikjalt üle maailma.“ Tartu Ülikooli prorektor rääkis ka, et suurimat huvi tekitavad ingliskeelsed õppekavad arvestavad Eesti tööturu vajadustega. „Ennekõike on olulised IT-ga seotud õppekavad. Pea 80% nende erialade lõpetajatest jääb Eestisse tööle ja nad on meie tööturul väga oodatud.“ Valk kinnitas, et see protsess ei toimu kohalike tudengite arvelt.

„Täna on huvi Eestisse õppima tulla palju suurem kui huvi välismaale õppima minna,“ tõi prorektor esile probleemi. „Eesti tudengid ei soovi minna välismaale, sest töötavad. Samuti ei soosi õppekorraldus välismaale minekut, kuna õpingud hakkavad venima ja tudengitel ei ole piisavalt rahalisi vahendeid. Siiski on olukord oluliselt paranenud. Täna on iga kümnes lõpetaja õppinud välismaal, 10 aasta tagasi oli neid ainult 2%.“

Soome Migratsiooni Instituudi juht Tuomas Martikainen kirjeldas 21. sajandi rändetrende ja neid mõjutavaid tegureid. „Lühiajalises vaates on ränne juhitav, pikas vaates ei saa seda aga täiel määral kontrollida,“ rääkis ta. „Ränne on üsna segane fenomen, paljud tegurid toimivad korraga – seepärast on rännet väga keeruline ennustada. Enamus migrante on 20-40-ndates noored täiskasvanud, 14% neist on lapsed, mehi ja naisi on samaväärselt. Võtmetähtsusega on tuleviku osas kolm tegurit: globaalne rahvastiku kasv, linnastumine ja kliima muutumine. Maailma rahvastik kasvab endiselt ja see protsess jätkub vastavalt ÜRO prognoosidele terve 21. sajandi jooksul. Täna elab planeedil Maa juba enam kui 7,5 miljardit inimest. Aastaks 2050 on inimesi peaaegu 10 miljardit. Enamik tulevases rahvastiku kasvust leiab aset Aasias ja Aafrikas.“

Euroopa on üks vähestest paikadest, kus rahvastik kahaneb. Madalat sündimust mitmetes Euroopa riikides peetakse majandusliku jätkusuutlikkuse seisukohast ohtlikuks. Just seepärast leiavad paljud, et rahvusvaheline migratsioon Euroopasse on ühtaegu nii tõenäoline kui vajalik. Samal ajal on enamiku rändajate eelistatuid sihtkohad hoopis USA ja Kanada,“ rääkis ta.

„Ent vaadake ka linnastumist. Alates 2007. aastast elab enam kui pool planeedi rahvastikust linnades. Aastaks 2050 on linnaelanikke 68%. Lähema 30 aasta jooksul liigub ainuüksi Hiinas 250 miljonit inimest maapiirkondadest linna. Linnaelu toob kaasa igasuguseid sotsiaalseid fenomene, meenutades kasvõi näiteks sotsialismi esiletõusu 19. sajandil. Viimaste, globaalse linnastumise kümnendite jooksul oleme näinud uute sotsiaalsete, poliitiliste ja religioosete liikumiste tõusu kõikjal maailmas, näiteks nelipühilaste esiletõus Ladina-Ameerikas või uued moslemiliikumised,“ rääkis Martikainen. Kolmanda teemana kõneles ta kliimamuutusest. „Kliimamuutuste mõju maailmale on tohutu ja selle mõju inimeste liikumisele planeedil on hetkel veel ebaselge. Siiski saame öelda, et see on olnud kaudse tegurina paljude maailma rändetrendide taga, näiteks Süüria kriis. Kliima ja keskkonna muutustega seonduvad tegurid näivad kasvatavat konfliktide tõenäosust,“ sõnas ta.